

Porro Thamar, non obstante injuria gravissima, quam passa fuerat a duobus sceleratis et impiis filiis Judæ, constanti justitia adhæsit familiæ Judæ, donec promissus sibi in virum Sela accrevisset. Judas autem multiplici titulo respectu ipsius justitiam violavit. Nam 1. fraudulenta ipsam spe lactavit dicens: *Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus.* 2. Non obstante ista promissione, ignominiose eam ablegavit in domum paternam. 3. Sela non ipsi, cui jam erat promissus, sed potius alteri uxori tradidit. 4. Audiens ipsam esse ingravidatam, eandem inauditam, sine debita auctoritate condemnavit ad mortem. 5. Præcipitanti tulit sententiam, *ÿ. 24: Producite eam, ut comburatur* (et quidem, antequam esset enixa prolem) quod genus mortis excedebat speciem patrati criminis, cum nesciret hactenus, eam esse incestuosam; ergo multiplici titulo recte dixit Judas: *Justior me est*, quamvis unum tantummodo non traditi Sela titulum alleget.

Obj. II. Judas facile scire potuisset, qualis esset mulier, cujus corporis copiam impudenter expetebat, nisi cæco pravæ libidinis impetu fuisset abreptus; ergo ignorantia illa fuit ipsi voluntaria, et imputabilis in peccatum.

R. Neg. ant., quia satis patet ex antecedentibus et consequentibus, quod prudenter præcaverit Thamar, ne agnosceretur. Imo nec pastor Judæ eam postea invenire potuit, nec homines loci illius sciebant, quod ibi sedisset scortum, etc.

Obj. III. Poterat saltem vel ex loquela eam agnoscere, vel interrogando scire, quæ et qualis esset; ergo.

R. Neg. ant. pro utraque parte: quia imprimis quod ad loquelam attinet, magis in ea ex ignorantia decipi potuit libidinosus Judas, quam per Liam deceptus fuerat castus Jacob. Deinde frustra rogasset, quæ et qualis esset, quia subdola mulier personam suam fingere perrexisset.

Quidquid sit, constat ex Scriptura, quod eam simplicem esse meretricem apprehenderit, et tanquam talem appetierit: neque rationem aliquam habebat formandi vel minimam de sua nuru suspicionem.

Dico 2. Thamar in hoc facto incestum commisit, quia Judam socerum suum agnovit.

Obj. I. S. P. Aug. lib. XXII cont. Faust., cap. 61, agnoscit quod Judas ipsam Thamar propter actum illum libidinosum in sui comparatione præposuerit: atqui ex dictis Judas tantum simplicem commisit fornicationem: ergo illa non tam graviter peccavit quam ipse; adeoque non commisit incestum.

R. Disting. conseq. Illa non tam graviter peccavit quam ipse, ex parte intentionis, concedo; ex parte objecti, nego conseq. Dico igitur cum S. P. Aug. ibid. quod Judas desiderium habendæ prolis, quo ducta illa se socero supposuerat, minus culpaverit, quam libidinosi concubitus ardorem, quo ipse velut ad meretricem victus intraverat. Fuit ergo magis culpabilis Judas propter libidinem, non vero propter peccatum ex objecto suo magis enorme.

Inst. Judas absolute videtur laudasse Thamar per ista verba: *Justior me est*; ergo illa saltem videtur excusabilis.

Respondet S. P. loco objecto, transmissio ant. neg. conseq. sequentibus verbis: *Quanquam etiamsi hæc mulier non in pejoris facti comparatione minus culpata, sed omnino a socero laudata intelligatur... quid mirum, si peccatrix a peccatore laudatur?*

Obj. II. S. Chrysost. hom. 62 in Gen. S. Ambros. lib. III. in cap. III Lucæ, Theod. Q. 95 in Gen. videntur excusare Thamar, quia neque postea Judæ, aut alicui alteri copulata est, sed contenta fuit vocari mater eorum, qui ex illo semine nascebantur.

R. Quod isti patres non excusent factum, sed facti intentionem et circumstantias: quia ipsa non ex libidine, sed amore prolis, ex stirpe Abrahami procreandæ, circumvenit Judam. Unde S. P. Aug. lib. præcit. cap. 61 ubi pari ratione culpam Thamaræ extenuaverat, cap. 62 subjungit: *Melius quidem sine filiis maneret, quam sine jure matrimonii mater fieret.*

Obj. III. Thamar hoc attentavit ex instinctu Dei (ait Rabbi Simeon) ut ex Juda Messiam conciperet, sicut Oseas de mandato Dei accessit ad fornicariam.

R. Hoc esse Rabbinicum figmentum. De Osea autem constat, hoc esse factum de mandato Dei. Deinde fornicaria illa prius facta est uxor Oseæ: Thamar autem Judam nunquam maritum habuit, aut admisit.

CAP. XXXIX, XL, XLI.

Josephi castitas tentatur ab hera; ille relicta in manibus ejus chlamyde, fugiens accusatur falso, et incarceratur immerito. In carcere duorum eunuchorum Pharaonis somnia interpretatur; atque expositionem probat executio. E carcere eductus, duplex somnium Pharaoni divinitus immissum explicat: et hinc a rege præficitur universo regno Ægypti, a quo famem septennem prudentia sua depellit.

QUESTIO UNICA. — AN TRIBUS HIS CAPITIBUS ALICUIUS PECCATI SIT ARGUENDUS JOSEPH.

Dico 1: Quanquam summis laudibus invictam et admirabilem Josephi pudicitiam, aliasque virtutes et prærogativas, tribus his capitibus enarratas, deprædicent SS. PP.; non in omnibus tamen hic practicas videri posset irreprehensibilis.

Nam 1. cap. XXXIX, ab impudica sua domina sollicitatus ad stuprum, illud tantum recusare videtur *ÿ. 8 et 9* ob respectum domini sui humanum.

2. Dietim sollicitatus, permansit tamen in loco tentationis, sibi propter omnes circumstantias periculosissimo.

3. Quanquam fraternam videatur correptionem dedisse infami prostibulo, persistentem tamen heram non detulit ad dominum suum, cujus gratiam in tantum possidebat, ut omnia ejus curæ et fidelitati essent commissa; ipse vero herus nihil aliud nosset, nisi panem quo vesceretur (hoc est nihil curaret, nisi man-

ducare et bibere, quod sibi a Josepho apponebatur), adeoque spem firmam habere poterat, quod delationi suæ esset adhibenda fides.

4. Post crebras et importunas sollicitationes, *ÿ. 11, Quadam die intravit domum* (seu inferiorem domus partem), ut operis quidpiam absque arbitris faceret. Ergo voluntarie in apertam se ingressit occasionem, quæ tanto fuit periculosior propter solitudinem, in quam se pariter injecit.

5. Reliquit pallium in manu impudentis mulieris, quod facile ipsi extorquere poterat; ergo et illata, vel saltem attentata, violentiæ se ipsum suspicione infamavit.

6. Ab hero suo detrusus in carcerem, non est conatus se justificare; ergo læsit famam suam.

7. Cap. XL ex vana somniorum observantia ausus est prædicere magistro pincernarum Pharaonis, quod post triduum in officium suum esset restituendus; et magistro pistorum, quod eodem tempore esset agendus in patibulum; cum tamen Deut. XVIII, 10, dicatur: *Nec inveniatur in te... qui observet somnia atque auguria.*

8. Diffusus est de Deo, et magis confusus est in homine dicens præposito pincernarum, *ÿ. 14: Tantum memento mei, cum bene tibi fuerit, et facias mecum misericordiam, ut suggeras Pharaoni, ut educat me de isto carcere.* Pro qua re, inquit S. P. August., Sermon 82 de Temp., additi sunt duo anni, quibus adhuc teneretur in carcere, etc.

9. Murmuravit suisque malefactoribus detraxit dicens *ÿ. 15: Furto sublatus sum de terra Hebræorum, et hic innocens in lacum missus sum.*

10. Rursus cap. XLI leviter assumpsit explicandum somnium Pharaonis; quod vanam observantiam sapit.

11. Sine contradictione admisit honores quasi divinos, ita ut omnes coram eo genuflecterent (quod redolet ambitionem) et quidem a rege ethnico, a quo amittendæ religionis imminere periculum.

12. Denique uxorem accepit Aseneth filiam Putiphare sacerdotis gentilis, ex qua rursus adaugebatur perversionis periculum, quod patres ejus tam sollicitè caverant, et Deus postea tam severe prohibuit. Ita nonnulli accusant Josephum.

Dico 2: In omnibus his a peccato vindicari potest castissimus et religiosissimus Joseph.

Ad 1 igitur R. neg. assumpt. Licet enim primo invadat pellicem per respectum mariti humanum, dicens ex gratitudine erga herum suum: *Quomodo possum hoc malum facere?* statim subdit juxta correctionem optime factam ex textu hebræo, chaldaico, et græco: *Et peccare in Deum* (olim ponebatur *Dominum*) *meum?* Quinimo prudentissime aggressus est ipsam per respectum humanum, qui pluris valere poterat apud mulierem gentilem, quam divinum.

Ad 2 dico, quod licite manserit in loco, ex quo sine gravibus incommodis, imo et discrimine capitis fugere non potuit: neque enim occasio peccandi proxima semper vitari potest aut debet; sed sufficit

quandoque anniti (ubi scilicet subest ratio sufficiens) ut mutetur in remotam: id quod mirabili constantia facere conatus est Joseph, qui, licet servus, in hoc puncto servire nescivit, nec ab ingenua adamatus redamare voluit, quamvis ipsa in cæteris tanquam domina imperaret.

Ad 3 dico, quod frustra, et cum suo gravi incommodo dominam suam, licet impudentissimam, ad herum suum detulisset, prout in similibus casibus fieri natum est, satisque patuit ex eventu, quando auditis ejusdem calumniis *ÿ. 19 et 20, Nimum credulus verbis conjugis, iratus est valde, tradiditque Joseph* (ne quidem auditum) *in carcerem.*

Amabat quidem Josephum, et venerabatur; sed ubi mulier intervenit, omnem illum amorem et venerationem momento temporis verit in furorem; prævitque Joseph S. Joan. Baptistam, quem impense amabat et venerabatur Herodes; at interveniente adultera, inter ferale epulas, capitis condemnavit. Deinde negasset illa certo crimen a se clam attentatum, quod cum Joseph probare non potuisset, ad poenam talionis fuisset postulatus.

Ad 4 dico, quod justam habuerit causam ingrediendi interiorem domus partem (puta conclave heri sui) ad peragenda commissa sibi negotia. Nec ille intus quæsit mulierem, aut eam ibi invenit; sed illa potius supervenit, ut solitarium ad crimen sollicitaret, adeoque eundem ex improviso invasit.

Ad 5. Respondet S. Ambros. lib. de Joseph, cap. 5, *Quod facile pallium suum recipere potuisset, nisi ex reverentiali timore erga dominam, a violentia reciproca abstinuisset, aut nisi forte illud repetendo, per sermones et lenocinia seduci timuisset: contagium enim judicavit, si diutius moraretur, ne per manus adulteræ, libidinis incentiva pertransirent.* Unde et Apost. I Cor. VI, 18 clamat: *Fugite fornicationem.* Nec verum est, quod relinquendo pallium se attentatæ violentiæ reddiderit suspectum; quia si violentiam intuisset, potius infirmæ mulieri robustus 27 annorum juvenis pallium eripuisset, adeoque relictum pallium signum erat evidentissimum modestiæ et reverentiæ Josephi erga heram suam; quamvis neque, contrariis jam passionibus excæcata mulier, neque zelotypus, et præceps ejus maritus ad hoc reflexerint.

Ad 6. R. caducam esse istam consequentiam, nisi quis velit, quod et famam suam prodegerit Christus, de quo injuriosissime accusato dicit Evangelista: *Jesus autem tacebat.*

Deinde quis fidem faciet, quod famam suam non defenderit, licet de eo Moyses non fecerit mentionem? Profecto in carcere constitutus, coram liberando pincerna Pharaonis innocentiam suam protestatus est cap. seq., *ÿ. 14.*

Deinde quid si innocentiam suam defendere voluerit; nec ab hero nimium credulo, zelotypo et præcipiti non tantum non fuerit exauditus, sed neque auditus? Famam certe suam neque tunc neglexisse dicendus est.

Ad 7 nego assumpt. neque enim ex vana observan-

tia, sed ex inspiratione divina utrumque illud somnium sese explicaturum satis insinuavit dicens γ 8: *Numquid non Dei est interpretatio? Referte mihi, quid videritis.* Id ipsum quoque rei probavit eventus: tertia enim die, qua natalitia sua celebrabat Pharaos, pincernam in officium suum restituit, alterum autem suspendi imperavit.

Nec refert, quod Joseph pistori dicat γ 19: *Auferet Pharaos caput tuum, et suspendet te in cruce.* Quod tamen non ita evenisse, insinuari videtur γ 22: nam verba illa, *auferet caput tuum*, etc., non significant, quod pistor prius foret decollandus, et deinde suspendendus; sed tantum important, quod esset vita privandus in cruce, quia per suspendium vita ipsi, et proinde etiam caput, quatenus vivit, ablatum est. Unde sequitur: *et suspendet te*: qui enim vitam homini aufert, hic aufert et caput; quia in capite maxime viget, et vivit homo: ac proinde illud suspendet te interfectionis modum explicat.

Quod autem legem Deut. attinet, agit illa de somniis et auguriis privato spiritu explicatis, quorum interpretatio de eventu causarum liberarum a dæmone auguribus suggerebatur. Ut hoc melius intelligatur,

Nota, quod ex variis capitibus somnia provenire soleant.

1. Oriuntur quandoque ex naturali humorum temperamento, ut dum biliosi somniant pugnas, cædes, etc.; phlegmatici aquas, navigationes, voragines, etc.; sanguinei volatum, saltationes, musicam, convivia, etc.; melancholici mortem, funera, sepultura, etc. Ex his autem somniis licite colligunt medicum corporis affectus, morbosque ingruentes.

2. Oriuntur sæpe somnia ex phantasia et imaginatione, quibus inquirendis et exponendis immorari, futile plerumque est et otiosum; cum omnia ista sint satis naturalia.

3. Non raro etiam oriuntur ex machinatione diabolica, de quibus S. Greg. in illud Job. VII, *Terribis me per somnia*, ait: *Sæpe malignus spiritus his, quos amore vite præsentis intercipit vigilantes, prospera etiam dormientibus promittit; et quos formidare adversa considerat, eis hæc durius somni imaginationibus intentat: quatenus indiscretam mentem diversa qualitate officiat, eamque aut spe sublevans, aut deprimens timore confundat... imo hostis iste insidians, quo sanctos vigilantes minus superat, eo gravius dormientes impugnat*, etc. Horum vero somniorum interpretatio, qualem profitentur magi, etc., perniciose est, et variis Scripturæ textibus prohibita.

4. Denique somnia aliqua a Deo immittuntur: alia distinctis et apertis verbis (ut somnium magorum adoratorum Christi) quæ nulla proinde egent interpretatione: alia ingeruntur per symbola; quæ non quidem ab omnibus (cum etiam diabolus se quandoque transfiguret in Angelum lucis), sed licite explicantur ab illis, quibus eorum interpretationem suggerit Deus, prout revera hic suggestit Josepho, ut viam sterneret ad futuram ejus libertatem.

Ad 8 dico, Sermonem istum non esse S. P. Aug., sed S. Cæsarii; ut bene reflexerunt Benedictini Parisienses, qui eumdem ad appendicem rejecerunt, et loco 15 inter apocryphos 1 classis posuerunt. Itaque auctori præcit. serm. seu S. Cæsario oppono S. Chrysost., qui aliter sentire videtur hom. 63, ubi expendens causam oblivionis pincernæ, ita scribit: *Oportebat expectari tempus opportunum, ut majori cum gloria inde educeretur. Si enim præfectus pincernarum ante somnia Pharaonis recordatus cum subsidio suo liberasset, fortassis non tam perspicua fuisset alii ejus virtus. Nunc autem solers et sapiens Deus sciens sicut optimus artifex, quanto tempore in igne debeat aurum teneri, et inde iterum reduci, permittit ad tempus duorum annorum præfectum pincernarum illius oblivisci, ut et tempus somniorum Pharaonis veniat, et, compellente necessitate ipsa, justus ille in toto regno Pharaonis notus fiat.* Quibus verbis non insinuatur, Josephum de Deo diffusum fuisse, sed ab ipso esse probatum. Ut sit, procrastinatio illius captivitatis evidentissime cuicumque etiam de vulgo manifestum fecit, quod Josephi gloriosa liberatio nulli hominum, sed soli Deo esset adscribenda. Denique et pro excusando Joseph facere videtur, quod non de Dei auxilio diffidere censeamur, quamvis adhibeamus media humana, quæ ad consecutionem finis necessaria, vel saltem conducentia esse, prudenter judicamus: id quod in casu Joseph facere potuit.

Ad 9 nego assumpt. pro utraque parte: quia simpliciter protestatus est de sua innocentia; quod cuique innocenti jure naturæ licitum est, et quasi in casu ordinario præceptum sequentibus verbis: *Habe curam de bono nomine.* Unde non magis murmurasse censendus est quam David vel in persona propria, vel in persona Christi, dicens Psalm. CXVIII: *Principes persecuti sunt me gratis, et a verbis tuis formidavit cor meum.* Et iterum: *Sederunt principes, et adversum me loquebantur; servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis.* De detractione etiam nihil plane subest: neque enim de injuriosis fratribus, neque de calumniosa et impudente heræ, neque de domino suo zelotypo et nimium credulo, vel minimam facit mentionem; sed suam simpliciter innocentiam allegat.

Ad 10 dico, clarissime ex textu patere, quod omnia illa ex divina suggestionem, dispensationem et ordinationem fuerint peracta. Nam dicenti Pharaoni, *Audivi te sapientissime conjicere*, respondet Joseph: *Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni.* Id est, non tam ego, quam Deus: unde et Chaldaeus ita habet: *Non ex sapientia mea, sed a facie Domini respondetur pax Pharaoni.* Quibus et aliis totius rei seriem, et gloriam Deo tribuit, ut cognoscat Pharaos, quod hæc non essent casu eventura. Unde S. Chrysost. hom. 65: *Vide multiplicem Dei dispensationem; prius permittit omnes, qui ibi habebantur sapientes, tentari, ut manifestaretur eorum ignorantia: et tandem hic vincit, captivus, servus, Hebræus, in medium adductus est, et nota facit multis ignota, quo omnibus manifestaretur superna gratia in illo resultat.*

Ad 11 R. Neg. assumpt. Quanquam enim veri servi Dei honores fugere soleant et aspernari; absit tamen, ut divinæ ordinationi resistent, dum ad illos divinitus destinantur. Porro Pharaos inserviebat divinæ providentiæ, quæ et per Josephum Ecclesiæ suæ, in familia Jacob tunc potissimum residentis, saluti invigilabat. Agnovit id ipsum Pharaos dicens: *Quia ostendit tibi Deus omnia, quæ locutus es: numquid sapienterem et tui consimilem invenire poterem, etc.?* Nec periculum erat perversionis vel remotissimum, cum ea non offerrentur, ut unius Dei cultum abjiceret, sed ut unice divinæ ordinationi, et Ægyptiorum finitimumque populorum conservationi inserviret.

Ad 12 pariter nego assumpt. Quia hoc equidem tunc necdum erat absolute prohibitum. Deinde cum Joseph sapientissimus esset, et constantissimus: non erat morale perversionis periculum, sed potius spem habebat fundatam convertendi conjugem. Deinde et hoc eum ex instinctu divino fecisse, probabile est. Insuper nec aliunde uxorem quærere poterat sine periculo amittendæ dignitatis, quam in bonum Ecclesiæ conservare debebat. Denique nec sine incommodo resistere potuit imperio Pharaonis, qui ejus gloriam et auctoritatem nobilissimo hoc conjugio voluit adaugere: fuit enim filia verisimiliter summi sacerdotis, qui habitabat Heliopoli, seu in civitate solis, non autem illius Putipharæ, qui Josephum conjecerat in carcerem: cum hic habitaret in Memphis, essetque princeps militiæ Pharaonis, etc.; ut docet S. P. Q. 136 in Gen.

CAPUT XLII.

Joseph decem fratres suos in Ægyptum venientes, causa emendi frumenti, agnoscit, et dure compellat: tandemque retento in vinculis Simeone, cæteros dimittit, ea legè ut ad se adducant Benjamin.

QUÆSTIO UNICA. — AN HOC CAP. ALICUIUS PECCATI ARGUENDUS SIT JOSEPH.

Resp. et dico: Videri posset cuiquam, in multis hic deliquisse Joseph: puta calumniando fratres, contristando patrem, etc. Verum si res maturius perpendatur, nulla invenitur vel umbra peccati, sed summa potius ejusdem prudentia elucet et justitia, atque conformitas cum voluntate divina.

Voluit quidem tecto modo fratrum suorum animos explorare; sed simul intendit eos ad poenitentiam, melioremque frugem reducere, nulla omnino vindicandi cupiditate ductus, cum contrarium pateat ex affectibus et motibus fraterni amoris, qui ipsum coegerunt sæpe recessum quærere fundendis lacrymis, quas amplius retinere non poterat, opportunum. Fuit revera potius instinctu divino directus, cum non excauduerit, nec in exprobrationes eruperit, licet ærumnarum suarum auctores sibi supplices, et vindictam præ manibus haberet. Quamvis enim et vultu ad severitatem composito, et acrioribus eos verbis compellaverit; ita tamen agendi modum temperavit, ut videretur ad singula præmeditatus accedere. Unde

pulcherrime hanc resolutionem complectitur S. Greg. Hom. 21 in Ezechiel. ita scribens: *Joseph memor culpæ, et remissor injuriæ, mala fratrum nec reddere studuit, nec sine purgatione laxare.*

Obj. I. Joseph fratribus se simulavit extraneum: atqui simulatio mala est, et repugnat veritati, atque est quoddam mendacium facti; ergo, etc.

R. Neg. maj., quia non dixit se Ægyptium vel extraneum esse, sed tantum tacuit se esse Hebræum: adeoque falsum est quod commiserit mendacium facti.

Inst. Ut etiam sine peccato dissimulemus verum, debet adesse justa ratio: atqui Joseph non videtur habuisse justam rationem occultandi se fratribus suis; ergo videtur hoc fecisse vel ex superbia, qua eos jam noscere volebat, vel ex vindicta.

R. Neg. min., quia hoc fecit 1. ut sic exploraret, an eos poeniteret præteriti plagii et venditionis fraternæ.

2. Ut inde disceret, quo animo ferrentur in dilectissimum suum Benjaminum, quem dicebant domi esse relictum.

3. Ut haec ignoto, adeoque et de ipsorum negotiis minus apparenter sollicito securius panderent statum familiæ suæ, 4. Ut sic moderata justitia pletere inciperet commissa eorum crimina, 5. Ut sic patesceret veritas somniorum suorum de sole, luna, et stellis adorantibus se, etc., quæ ipsis fuerant fomentum odii, etc., licet revera a Deo essent immissa.

Obj. II. Semel et iterum fratres suos duro sermone exploratores vocat: atqui optime sciebat ipsos non esse tales; ergo et mentitus est, et innocentes fratres injuriose calumniatus.

Respondent aliqui admittendo conseq. pro prima parte, ipsumque jocose fuisse mentitum, non calumniose. Sed non videtur subsistere ista responsio: neque enim toto hoc capite Joseph multum jocatus est, cum et fratres suos omnes damnarit ad custodiam, in qua per triduum ipsos detinuit. Et quamvis inde eductos paulo mitius tractaverit, tamen Simeonem coram oculis eorum, tanquam cæterorum obsidem ligari jussit, et sub interminatione capitali severe præcepit, ut Benjamin ad se adducerent. Unde

R. cum aliis neg. conseq. ejus ratio est, quod fratres suos vocando exploratores, hoc non dixerit affirmando, sed inquirendo et tentando, prout per objectionem primam criminum, etiam certo non commissorum, judices tentant reos, parentes filios, magistri discipulos, ut aliarum rerum cognitionem et veritatem extorqueant.

Porro suspicabatur Joseph, ut observat S. Chrysost., ne forsitan fratres sui idem quod in se ille expertus fuerat, ex eadem invidia et livore in Benjaminum commisissent. Patet hoc, quia ubi se expurgantes objecto crimine inter cætera dixerant γ 13: *Duodecim servi tui fratres sumus, filii viri unius in terra Chanaan; minimus cum patre nostro est, alius non est super; mox subdit Joseph γ 14: Hoc est, quod locutus sum, exploratores estis. Hoc est, nisi probetis*

esse vera, quæ dicitis de fratre vestro mortuo, et de natu minimo Benjamin; habeo vos mendaces in cæteris, et, non obstante vestra protestatione in contrarium, exploratores. Ecce quam prudenter et de crimine in se commissio inquirat, et simul, an forsitan simile quid in Benjaminum non commisissent.

Inst. I. Quamvis falsum dixissent, nec postea Benjaminum adduxissent, non ideo tamen fuissent exploratores; ergo semper manet mendacium illud, *exploratores estis*.

R. Disting. sequelam ant. Non ideo tamen fuissent exploratores a parte rei; concedo: non fuissent in æstimatione communi, nec potuissent tanquam tales puniri; nego sequelam.

Inst. II. Crimen alicui objectum, si juramento firmetur, non patitur solam inquisitionem, aut tentationem, sed necessario supponit affirmationem: atqui objecto crimini Joseph adjectum juramentum; ergo crimen illud ipsis objecit affirmando.

Major negari non potest, quia perjurus esset pater, qui tentando tantum et inquirendo diceret filio: Testor Deum, quod heri fueris ebrius, si revera sciret eum non fuisse talem.

Prob. autem min. ex γ . 15 et 16, ubi Joseph jurat: *Per salutem Pharaonis, exploratores estis*.

Respondent aliqui 1. neg. min. Ad prob. dicunt, quod juramento non velit confirmare fratres suos esse exploratores, sed quod non essent inde exituri, nisi, fratrem suum adducendo, probarent se non esse exploratores.

Probant responsonem hanc ex ipso textu γ . 15, qui sic habet: *Per salutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus*.

Nec juramentum suum violavit, licet cæteris postea dimissis, solum tenuerit in vinculis Simeonem: quia præterquam quod ex rationabili causa primam potuerit mutare sententiam, qua decreverat non nisi unum remittendum ad quærendum Benjaminum: uno retento in obsidem, propositio ejus, *non egrediemini hinc*, atque adjunctum proinde juramentum, plenam obtinebat veritatem. Quidni enim sensus naturalis esse potuit: *non egrediemini omnes*? Imo sic vere esse debebat; quia saltem unum dimitti oportuit, qui quæreret Benjaminum juxta primam Josephi intentionem. Nec urgeas, particulam *non* esse malignantis naturæ; quia et post ipsam acceptio accommodata potest habere locum; sic cap. VI dixit Deus: *Non permanebit spiritus meus in homine*, etc., et tamen mansit in Noe, etc. Attamen cum hæc responsio non tollat omnem difficultatem (nam ut reflectit S. P. Q. 159 in Gen. γ . 16, iterum juravit dicens: *Mittite ex vobis unum, et adducite fratrem vestrum: vos autem non educemini, quoad usque manifesta sint verba vestra, si vera dicitis an non: sin autem, per salutem Pharaonis, exploratores estis: id est, si non vera dicitis, exploratores estis*); hinc cum eodem S. D. melius

R. 2. Disting. conseq. Ergo crimen illud objecit ipsis affirmando, quod essent habendi apud ipsum veluti exploratores, nisi Benjaminum adducerent; con-

cedo: quod essent a parte rei futuri tales; nego conseq. Dico igitur cum S. P.: *Ita dictum est, Exploratores estis, tanquam si dictum esset, Exploratorum poena digni estis, hoc est, exploratores deputabimini merito mendacii vestri*.

Quod vero esse aliquando pro *haberi vel deputari* sumatur, declarat S. P. ex verbis Eliæ III, Reg. XVIII, 24, dicens: *Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus*; id est, habeatur vel æstimetur Deus.

His adde, quod licet inquirendo et tentando absolute dixisset, *exploratores estis*, γ . 16 tamen (ubi terminat juramentum) mutet loquendi modum, dicens conditionate: *ALIOQUIN exploratores estis*.

Reflectens ad hoc S. P. Q. cit. adjungit exemplum dicens: *Neque enim perjurus est quisque si ei, quem castissimum novit, dicat: Si hoc adulterium, de quo argueris, commisisti, damnet te Deus. Et si his verbis veram adhibeat jurationem, verum omnino jurat; ibi est enim conditio, qua dixit, Si fecisti, quem tamen non fecisse ratum habet*.

Obj. III. Illud Josephi juramentum ne quidem secundum se videtur fuisse licitum; quia juravit per creaturam, quod prohibuit Christus Matth. V dicens: *Ego dico vobis, non jurare omnino neque per caelum, neque per terram, neque per Jerosolimam, neque per caput tuum*. Ergo.

R. Neg. ant. Ad rationem adjunctam dico cum S. P. Aug. lib. 1 de Serm. Dom. in monte, cap. 17, Christum hoc prohibuisse Judæis, quia non putabant Judæi, se teneri jurejurando, Si per illa jurassent.

De taliter jurantibus clericis causa 22, Q. 1, can. Si quis, etiam dicitur: *Si quis per creaturam juraverit, acerrime castigetur*. Errones autem hos acriter invasit Dominus Matth. XXIII: *Vae vobis duces cæci, qui dicitis, Quicumque juraverit per templum, nihil est...; quicumque juraverit in templo, jurat in illo, et in eo qui habitat in ipso: et qui jurat in caelo, jurat in throno Dei, et in eo qui sedet super eum*.

Unde qui jurat per creaturas, juxta hanc Christi explicationem, ex communi gentium usu, et implicita jurantis intentione, censetur jurare per earum Creatorem, atque adeo cultum patriæ nequaquam defert creaturæ, cui jurando nullatenus inhæret.

Porro juramentum per creaturas duplici modo intelligi potest.

1. Ut sit assertorium, et sensus verborum Josephi sit: Juro per Deum, qui vitæ et salutis Pharaonis regis mei auctor et custos est.

2. Ut sit execratorium, et sensus sit: Juro, testor, vel rogo Deum, ut Pharaoni regi meo charissimo vitam auferat, si vos non habuero et puniero tanquam exploratores, nisi ad me Benjamin adduxeritis. Ita S. Thom. 2, 2, q. 89, art. 6, θ .

Inst. Ergo malum imprecatus est Pharaoni: quod repugnat charitati.

R. Neg. sequelam: Quia potius est conforme charitati. Nam sicuti imprecatus fuisset ei, ut Deus ipsi vitam adimeret, si falsum jurasset; sic e contrario longiorem ei vitam apprecatus est, cum juraverit ver-

rum. Sic qui sub requisitis conditionibus jurat per animæ suæ salutem, bonum sempiternum sibi apprecatur, si verum juret, et malum æternum sibi imprecatur, si juret falsum: utrumque enim illud sub tali juramento continetur, et sensus est: *Salvet me Deus, si verum jurem, damnet me, si falsum*.

Adverte tamen hic, prorsus illicitum esse jurare per creaturas viliores, quanquam et in istis Dei veritas aequaliter possit relucere. Unde joculari potius censeretur, qui per canem, selem, etc., juraret: qui nihilominus juramento suo teneretur, si se absolute obstrictum vellet.

Obj. IV. Fratres suos famelicos pacifice Ægyptum ingressos ad triduanum carcerem condemnavit.

R. Quod multo plus essent promeriti propter triplex crimen in innocentem commissum, intentate scilicet mortis, projectionis in cisternam, et venditionis: neque vindicativa fuit hæc poena, sed tantum correctoria, et aliarum rerum indagatoria; ut patet ex toto historiae decursu.

Inst. I. Ergo saltem injuste incarceravit Rubenum, qui triplicis illius criminis erat expers. Nam quamvis ille consilium dederit, ut Joseph in cisternam mitteretur: *Hoc dicebat volens eripere eum de manibus eorum, et reddere patri suo*. Supra cap. XXXVII, 22.

Respondet Jansenius, quod Joseph fortasse putaverit, Ruben quoque esse nocentem; cum verba, quibus Josephum liberare intenderat, dicta fuerint, antequam ad fratres suos Joseph accessisset. Sed quia forsitan aliquis prætereundum posset, quod Josepho non omnino ignotum fuerit, quod Ruben ipsum liberare intendisset:

Respondet Abulensis cum aliis, quod Joseph Rubenum, aliis fratribus permixtum, non potuerit commode eximere a communi poena, ne cæteris præberet occasionem suspicandi quidpiam, aut, priusquam optabat, sese aperiret. Solent autem sontes cum insonantibus in publica calamitate plecti, quando non possunt commode separari.

Cæterum quidquid desuper sit, optime videtur respondere Marius, scilicet Ruben non in tantum innocentem fuisse, quin facile cum cæteris permixtus, posset ad triduanam damnari captivitatem. Nam imprimis pro liberando Josepho fortius instare poterat et debebat, minando, v. g., delationem ad patrem, etc.; erat enim primogenitus, et faventem Josepho habebat Judam, qui inter fratres suos eloquentia præpolarat; ut patet tum cap. seq., ubi apud Josephum agit pro libertate Benjamin, tum supra ex cap. XXXVII, ubi persuasit fratribus, ut Josephum potius venderent Ismaelitibus, quam occiderent, aut fame pereuntem desererent. Igitur si fortiorem Judæ manum dedisset Ruben, facilius Josephum patri reddidisset.

Inst. II. Saltem fuit acceptor personarum, et ex invidia in filios Liæ videtur in vinculis solum tenuisse Simeonem, sicut Rachel invidia spiritu antea exarserat in Liam.

R. Neg. assumpt. Quia habuit justissimam causam ipsum præ reliquis detinendi. Nam Simeon (ut tenet

Gennadius cum Hebræis) præcipua fuerat causa Josepho necem inferendi. Et hoc est satis probabile: quia patet ex crudeli cæde Sichimitarum, cujus ipse auctor fuit, quam fuerit homo crudelis et sanguinolentus. Ad hæc, erat post Rubenum senior inter filios Liæ, qui Josepho certe plus invadebant, quam filii ancillarum. Quanquam autem principalis causa non fuisset, plus equidem cæteris, utpote junioribus, peccavit: quia si se Rubeno et Judæ conjunxisset, auctoritate sua cæteros a crimine in Josephum commissio tres illi facile coercuissent.

Inst. III. Videtur saltem durius cum ipso egisse, vinculis eum constrictum tenens ad annum integrum.

Responderi potest 1. cum Theod., neg. suppositum: Quia juxta ipsum post discessum fratrum, Joseph Simeonem solvit a vinculis, quæ ipsi iniecerat ad terrendos fratres, ne in quopiam nocerent Benjamin, sed eum salvum ad se adducerent. Atque hoc est omnino probabile, inquit Marius, et pietati ac prudentiæ Josephi congruum. Detinuit ergo eum honesto loco captivum, et curam ejus gessit.

R. tamen 2, neg. assumpt. Quia Simeon saltem, utpote criminis auctor principalis, talem meruerat captivitatem.

CAP. XLIII, XLIV, XLV.

Fratres suos cum Benjamin in Ægyptum redeuntes Joseph benigne excipit, et lauto convivio exhilarat. Ut autem experiat quomodo sint erga Benjamin, scyphum suum occultari jubet in ore sacci illius, eundemque quasi furti reum, in servum deposcit: Judas autem pro eo se in servitute offert. Tandem Joseph se fratribus manifestat, eosque amplexatur: deinde regis jussu curribus, muneribusque donatos ad patrem remittit, jubetque eum in Ægyptum ad se adduci, Jacob autem tam inexpectato rei eventu obstupescens, præ gaudio vix se capit.

QUÆSTIO UNICA. — AN IN OMNIBUS HIC FACTIS A PECCATO POSSIT VINDICARI JOSEPH.

Dico 1. Varia hic rursus occurrunt, in quibus non ab omni peccato Joseph videtur immunis.

1. Cap. XLIII, 16: *Præcepit dispensatori domus suæ dicens: Introduc viros domum, et occide victimas, et instrue convivium: atque ad illud convivium vocavit cum fratribus Ægyptios*; ergo vel ipsos vocavit ad sacrificium, et sic peccavit in religionem, vel ad convivium animalium, quæ abominabantur, et impegit in prudentiam; maxime cum piaculo ducerent Ægyptii, comedere cum Hebræis, quos æstimabant pollutos ob vitam pastoritiam.

2. Versu 34: *fratres Josephi biberunt, et inebriati sunt cum eo*: ergo peccavit contra temperantiam.

3. Majorem affectum ostendit Benjamin, et quintuplicem ei jussit apponi portionem, ergo et acceptor personarum fuit, et eum exposuit aliorum fratrum invidia.

4. Non tantum fratres, sed et senem, mæstumque parentem hactenus suspensum tenuit; quod videtur repugnare pietati, etc.